

ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO

Proszę przeczytać tekst i dopasować podtytuły do odpowiednich paragrafów.

Kryzys dociera do Europy / Zwiększenie dostępności kredytów / Geneza kryzysu /
Pęknięcie bańki / Kryzys zadłużenia w strefie euro / Deregulacja rynku finansowego /
Obniżenie stóp procentowych / Kryzys w Polsce / Program ratunkowy

Kryzys finansowy od 2007 roku

(1) _____

Bezpośrednią przyczyną **załamania się** funkcjonowania światowego systemu finansowego była **hossa** na rynku kredytów hipotecznych, których udzielały banki w Stanach Zjednoczonych przy wysokim **ryzyku spłaty** osobom o niewystarczających możliwościach finansowych.

(2) _____

Przełomowym momentem, mającym wpływ na kryzys, było wejście na **giełdę** nowojorską jednego z największych **banków inwestycyjnych** *Goldman Sachs*. Od tego czasu bank zaczął dążyć do **maksymalizacji zysków** (skutkowało to premiami dla zarządu), a uczciwość **emisji akcji** zeszła na dalszy plan. Banki zaczęły wykonywać operacje o **wysokim ryzyku**. Istotnym faktem jest również wycofanie przepisu uchwalonego 4 lata po "czarnym czwartku" z roku 1929 w amerykańskim prawie bankowym o **zakazie łączenia dwóch typów bankowości**: inwestycyjnej (o dużym ryzyku) i depozytowo-kredytowej. Taki rozdział miał chronić oszczędności obywateli w przypadku **strat** w bankowości inwestycyjnej.

(3) _____

Za dalszy rozwój wypadków odpowiada Fed (System Rezerwy Federalnej - **bank centralny** Stanów Zjednoczonych). W 2001 roku po pęknięciu internetowej **bańki giełdowej** **ceny akcji** zaczęły mocno **spadać**, co rodziło obawy o **wzrost gospodarczy**. Aby podnieść amerykańską gospodarkę z **recesji** Fed postanowił **obniżyć stopy procentowe**, w wyniku czego w roku 2002 osiągnęły one poziom 2%.

W sytuacji **inflacji** wyższej od oficjalnych stóp procentowych, **tani pieniądz** znalazł lepszą **lokatę** w postaci **nieruchomości**. Ich ceny zaczęły stopniowo **piąć się w górę**. Jednocześnie niskie stopy procentowe pozytywnie motywowały do zaciągania **kredytów hipotecznych**. Popularne stało się zarabianie na nieruchomościach za pomocą kredytu. Duże **zyski** w tym segmencie zwiększały presję na **instytucje finansowe** by udzielać jeszcze większych kredytów, banki prześcigały się w obniżaniu **kryteriów udzielenia kredytu**.

(4) _____

Prezydent Bill Clinton naciskał na możliwość rozszerzenia **kredytobiorców hipotecznych** o osoby mniej zarabiające.

Po wyborze George'a W. Busha na prezydenta, w celu pobudzenia gospodarki za pomocą zastrzyku nowych kredytów, przeprowadzono zmianę ustaw w kierunku liberalizacji przepisów dotyczących ochrony przed nadmiernym ryzykiem banków i **towarzystw ubezpieczeniowych**.

Pozwoliło to bankom udzielać kredytów znacznie większej liczbie osób o niższych dochodach. Ponadto prezydent George W. Bush obniżył **stawki podatku dochodowego**, umożliwił przyznawanie kredytów hipotecznych osobom mniej zamożnym, osobom nie posiadającym **stałego źródła dochodu** oraz **bezrobotnym** (tzw. kredytów NINJA (z ang. *No Income, No Job, No Assets* – bez dochodów, bez pracy, bez majątku)). W konsekwencji spowodowało to, że znaczna liczba Amerykanów nie **spłacała rat**, a ich domy zostały **zlicytowane**.

Bańka spekulacyjna napędzała wzrost PKB o 2% rocznie, ponieważ duża część amerykańskiego wzrostu gospodarczego jest generowana przez budownictwo. Jednak w tym czasie nie zwiększało się znacznie wynagrodzenie ani populacja amerykańskich rodzin.

Problemem był również fakt, iż w ciągu jednej tylko dekady **zadłużenie** amerykańskich gospodarstw domowych wzrosło z poziomu 40% PKB do ponad 100% PKB. Wszystko dlatego, że Amerykanie, wobec łatwej dostępności i taniości kredytu, masowo zaczęli kupować nowe domy, a nawet po kilka i traktować je jako **pewną lokatę kapitału**.

(5) _____

Po dwóch latach luzowania polityki pieniężnej z obawy przed wzrostem inflacji Fed zaczął systematycznie podnosić stopy procentowe od 2004 roku z poziomu 1 do 5.25% chcąc otrzeźwić rynek.

Podniesienie stóp procentowych do poziomu 5,25% w listopadzie 2006 roku spowodowało znaczne zwiększenie **obciążeń odsetkowych**, przy jednoczesnym zmniejszeniu atrakcyjności lokowania kapitału w nieruchomości. Ceny nieruchomości zaczęły spadać. Wobec takiego obrotu sprawy Fed w 2007 obniżył gwałtownie stopy procentowe do poziomu 2%. Miało to na celu obniżenie obciążeń kredytowych i wpompowanie w rynek taniego pieniądza.

Kryzys zaczął ujawniać się w 2006 **spadkiem cen nieruchomości**. Banki doznały poważnych, liczonych w miliardach dolarów strat. Straty te okazały się tak duże, że główne banki USA zostały **dokapitalizowane**, by zapobiec **upadłości**. Obawiano się, że upadłość mogłaby wywołać efekt domina. Działania te przyniosły tylko krótkotrwałą poprawę.

(6) _____

W obliczu narastającego kryzysu finansowego w USA, Henry Paulson wprowadził program ratunkowy, m.in. przekazując miliardowe **dotacje państwowe** na ratowanie zagrożonych instytucji finansowych. Spodziewano się uniknięcia załamania finansowego kraju, kosztem utraty wolności rynku, **zwiększenia inflacji** i dalszego obniżenia wartości waluty kraju w

porównaniu z euro oraz nagle wzrastającej **wartości rynkowej złota**.

166 ekonomistów USA, w tym 3 laureatów Nagrody Nobla zaapelowało 25 września 2008 do Kongresu, aby wstrzymał się z przyjęciem planu ratunkowego dla sektora finansów, dopóki nie zostanie on dokładniej przeanalizowany. Ich zdaniem był on „dotacją” dla **branży finansowej** i mógł mieć negatywne konsekwencje dla rynku w długiej perspektywie. Sprzeciw budził brak odpowiedzialności właścicielskiej za złe decyzje i straty banków i ubezpieczycieli.

(7) _____
29 września 2008 Izba Reprezentantów Stanów Zjednoczonych odrzuciła w głosowaniu plan Paulsona. Spowodowało to największy jednodniowy **spadek indeksów akcji** od 21 lat. Natychmiast podjęto działania zmierzające w kierunku ponownego rozpatrzenia planu ratunkowego Paulsona po kolejnych negocjacjach i drobnych zmianach. Tymczasem kryzys przeniósł się do Europy. Tego dnia rządy państw Beneluksu przejęły kontrolę nad największym bankiem Belgii – Fortis. Zagrożona upadłością została także instytucja bankowo-ubezpieczeniowa Dexia.

(8) _____
Początkowo kryzys omijał gospodarkę Polski. Za główne zagrożenia uważano takie zjawiska jak: niebezpieczną zależność **wartości złotego** od **spekulacyjnych inwestycji krótkoterminowych**, wysokie zadłużenie państwa oraz wysoki udział importu w produkcji. Potem jednak pojawiły

się czynniki powodujące przeniesienie się skutków światowego kryzysu do Polski – **ograniczenie akcji kredytowej** przez banki, atak spekulacyjny na polską walutę i znaczne **obniżenie wartości złotego** oraz problemy finansowe niektórych przedsiębiorstw z **opcjami walutowymi**. Jednak na tle pozostałych gospodarek europejskich skutki kryzysu gospodarczego w Polsce były odczuwalne w zdecydowanie mniejszym stopniu. W II kwartale 2009 roku PKB Polski wyrównany sezonowo wzrósł o 0,5% w porównaniu z I kwartałem 2009 roku i był o 1,4% wyższy w porównaniu do II kwartału 2008 roku. Należy przy tym dodać, że wzrost wartości PKB w Polsce w tym okresie jest jedynym w Unii Europejskiej.

(9) _____
Podczas kryzysu 2008 w strefie euro odnotowano **spadek PKB**, w trzecim kwartale 2008 o 0,2%, a w czwartym kwartale o 1,3%. W całym 2008 wzrost gospodarczy strefy euro wyniósł tylko 0,8%. Spadki PKB w dwóch kolejnych kwartałach oznaczały wejście „eurolandu” w najgorszą od początków swojego istnienia **recesję**. W 2010 dwa państwa strefy euro otrzymały pomoc finansową – Grecja 110 mld euro w maju oraz Irlandia 85 mld w listopadzie. W związku z kryzysem w Grecji i Irlandii oraz obawami co do sytuacji w Hiszpanii i Portugalii pojawił się termin PIIGS określający grupę państw mających **kłopoty finansowe**. W 2011 **dług publiczny** 17 krajów strefy wyniósł 87,2% PKB.

źródło: pl.wikipedia.org (tekst skrócony)